

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum fuerint necessaria in statu ante peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

AD TERTIVM dicendum, qd si sit tanta interruptio verborum, quod intercipiatur intentio pronuntiantis, tollitur sensus sacramenti, & per consequens veritas eius: nō autem tollitur quando est parva interruptio, quæ intentionem proferentis, & intellectum verborū non auferit. Et idem est etiam dicendum de transpositione verborum: quia si tollit sensum locutionis, nō perficitur sacramentum, sicut patet de negatione præposita, vel postposita signo: si autē sit talis transpositio, quæ sensum locutionis non variet, non tollitur veritas sacramenti: quia secundum qd Philosophus* dicit, nomina & verba transposita idē significant.

lib. 9. Per-
herm. ca. 1.
parū ante
faciem tot.

Super Questionis
61. Articulum primū.

QVAESTIO LXI.

De necessitate sacramentorum, in qua-
tuor articulis diuisa.

T Iulus clarus. In corpore vna conclusio. Sacramēta sunt necessaria ad humanā salutem. Et probatur tripliciter. Vbi nota duo. Primum, qd nō est hic sermo de necessario ad humanā salutē, sine quo nō potuisset hō saluari, sed de necessario, sine quo nō cōueniēter humana salus fuisset. In cuius signū Auctor, tā in prima, quam secundarōne conuenientiā infert sacramentorum.

Secundo, nota differtētia inter Auctōrē, & Magistrū sent. in prima di. 4. circa has tres rōnes: ex eruditione, humilitate, & exercitatione. Nā alius tractatur ab Auctōre, vt patet cōterendo.

q. dist. 9. r. artic. 9. 1. Et 3. cōtra cap. 1. 0. Et lib. 4. ca. 55. 6n. & ca. 56.

Q. preced. art. 6. ad 2.

Lib. 9. cap. 31. in fine.

D E I N D E considerandum est de necessitate sacramentorum.

Et circa hoc querunt quatuor.

¶ Primo, Vtrum sacramenta sint necessaria ad salutē humanā.

¶ Secundo, Vtrum fuerint necessaria in statu ante peccatum.

¶ Tertio, Vtrum fuerint necessaria in statu post peccatum ante Christum.

¶ Quarto, Vtrum fuerint necessaria post Christi aduentum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum sacramenta sint necessaria ad humanam salutem.

A D PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod sacramenta

nō sunt necessaria ad humanam salutem. Dicit enim Apostolus 1. ad Timoth. 4. Corporalis exercitatio modicum utilis est: sed vsus sacramentorum pertinet ad corporalem exercitacionem, eo quod sacramenta perficiuntur in significatione sensibilibus rerum & verborum, vt dictum est. * ergo sacramenta non sunt necessaria ad humanam salutem.

¶ 2. Præter. Secundæ ad Corinth. 12. Apostolo dicitur, Sufficit tibi gratia mea: non autem sufficeret, si sacramenta essent necessaria ad salutem. non sunt ergo sacramenta salutis humanæ necessaria.

¶ 3. Præter. Posita causa sufficienti, nihil aliud videtur esse necessarium ad effectum: sed passio Christi est sufficiens causa nostræ salutis: dicit enim Apostolus ad Roma. 5. Si cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius, multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius. non ergo requiruntur sacramenta ad salutem humanam.

S E D C O N T R A. est, qd Aug. dicit 19. contra Faustū: In nullum nomen religionis, seu verum seu falsum, coadunati homines possunt, nisi aliquo signaculo- rum seu sacramentorum visibilibus confortio colligentur: sed necessarium est ad humanam salutem homines adunari in vnum veræ religionis nomen. ergo sacramēta sunt necessaria ad humanam salutē.

R E S P O N. Dicendū, quod sacramenta sunt necessaria ad humanam salutem triplici ratione: quarum

prima sumenda est, ex conditione humanæ naturæ: cuius proprium est, vt per corporalia & sensibilia, in spiritualia & intelligibilia deducatur. Pertinet autē ad diuinam providentiam, vt vnicuique rei prouideat, secundum modum suæ conditionis: & ideo conuenienter diuina sapientia homini auxilia salutis confert sub quibusdam corporalibus, & sensibilibus signis, quæ sacramenta dicuntur. Secunda ratio sumenda est ex statu hominis, qui peccando se subdidit per affectum corporalibus rebus: ibi autem debet medicinale remediū homini adhiberi, vbi patitur morbum: & ideo conueniens fuit, vt Deus per quædam corporalia signa homini spirituales medicinas adhiberet: nam si spiritualia nuda ei proponerentur, eius animus applicari non posset, corporalibus deditus. Tertia autem ratio sumenda est ex studio actionis humanæ, quæ præcipue circa corporalia versatur. Ne ergo esset homini durum, si totaliter a corporalibus actibus abstraheretur, proposita sunt ei corporalia exercitia in sacramentis, quibus salubriter exerceatur ad euitanda superfluitiosa exercitia, quæ consistunt in cultu dæmonum, vel qualitercumque noxia, quæ consistunt in actibus peccatorum. Sic igitur per sacramentorum institutionem homo conuenienter suæ naturæ eruditur per sensibilia humiliatur, se corporalibus subiectum cognoscens, dum sibi per corporalia subuenitur: præseruat etiam a noxijs actionibus, per salubria exercitia sacramentorum.

A D PRIMVM ergo dicendum, quod corporalis exercitatio, in quantum est corporalis, non multum utilis est: sed exercitatio per vsum sacramentorum, non est pure corporalis, sed quodammodo est spiritualis, scilicet per significationem, & causalitatem.

A D SECVDVM dicendum, quod gratia Dei, est sufficiens causa humanæ salutis: sed Deus dat hominibus gratiam secundum modum eis conuenientem: & ideo necessaria sunt hominibus sacramenta ad gratiam consequendam.

A D TERTIVM dicendum, quod passio Christi est sufficiens causa humanæ salutis: nec propter hoc sequitur, quod sacramenta non sint necessaria ad humanam salutem: quia operantur in virtute passionis Christi, & passio Christi quodammodo applicatur hominibus per sacramēta, secundum illud Rom. 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus.

ARTICVLVS II.

Vtrum etiam ante peccatum fuerint homini necessaria sacramenta.

Super Questionis sexagesimæ primæ Articulum secundum.

T Iulus clarus. In corpore vna conclusio: In statu innocentie homo sacramentis non indigebat, nec pro remedio peccati nec pro perfectione animæ. Probatur: In statu illo superiora inferioribus dominabantur, & nullo modo dependebant ab eis: sed contra hunc ordinem esset, si anima a corporalibus sacramentis perficeretur, siue quo ad scientiam.

A D SECVDVM sic procedit. Videtur quod etiā ante peccatū fuerint homini necessaria sacramenta: quia sicut dictū est, * sacramēta sunt necessaria homini ad gratiam cōsequendam: sed etiam in statu innocentie homo indigebat gratia: sicut in Prima parte habitum est. * ergo etiā in statu illo erant necessaria sacramēta. ¶ 2. Præter. Sacramenta sunt necessaria homini, secundum conditionem humanæ naturæ, sicut di-

art. preced. scilicet, sine quo ad gratiam, ergo. Maior declaratur: quia sicut mens sub Deo, ita Sec.

¶ Circa hanc doctrinam simul cum ea, quae exprimitur in responsione ad secundum dubium occurrunt haec dicta. scilicet quod in statu innocentiae superiora nullo modo dependebant ab inferioribus, & similiter quod anima quantum ad superiorum partem non indiguit accipere aliquid a corporalibus rebus ad sui perfectionem. intelligitur de ipso statu innocentiae communis primo hominum & filij, qui fuissent innocentes, an de primo homine solum, qui solus fuit ante peccatum. Et est ratio dubii, quia in statu innocentiae filij Adae acquisissent scientiam ex sensibilibus (ut Auctor dicit in prima parte questio. 101.) ac per hoc, superiora aliquo modo dependebant ab inferioribus, & superior pars animae indigebat ad sui perfectionem accipere a corporalibus rebus: cuius oppositum hic dicitur: & propterea haec verba non pertinent ad statum innocentiae communem patri, & filijs. Sed nec de ipso Adam verificatur: quia animae primi hominis competebat modus intelligendi per conversionem adphantasmata, ut Auctor dicit in prima parte, questione 94. articulo secundo: intellectus enim per conversionem adphantasmata dependet aphantasmatibus: ac per hoc superiora dependebat aliquo modo ab inferioribus, cuius oppositum hic dicitur.

¶ Ad hoc dicitur, quod propter doctrinam intelligenda est de statu innocentiae, ut fuit in Adam, tum quia in ipso solo fuit sine dependentia superiorum ab inferioribus, quo ad scientiam, tum quia Auctor non querit absolute de statu innocentiae, sed de homine ante peccatum, ut patet ante peccatum, determinet quod

atum est. * sed eadem est natura hominis ante peccatum, & post peccatum. ergo videtur quod etiam ante peccatum homo indiguerit sacramentis.

¶ 3 Præter. Matrimonium est quoddam sacramentum, secundum illud Ephes. 5. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo & ecclesia: sed matrimonium fuit institutum ante peccatum, ut dicitur Gen. 2. ergo sacramenta erant necessaria homini ante peccatum.

SED CONTRA est, quod medicina non est necessaria nisi egrotis, secundum illud Matth. 9. non est opus sanis medicus: sed sacramenta sunt quaedam spirituales medicinae, quae adhibentur contra vulnere peccati. ergo non fuerunt necessaria ante peccatum.

RESPONDEO. Dicendum, quod in statu innocentiae ante peccatum sacramenta necessaria non fuerunt. Cuius ratio accipi potest ex rectitudine status illius, in quo superiora inferioribus dominabatur, & nullo modo dependebant ab eis: sicut enim mens suberat Deo, ita menti suberant inferiores animae vires, & ipsi animae corpus. Contra hunc autem ordinem esset, si anima perficeretur, vel quantum ad scientiam, vel quantum ad gratiam, per aliquid corporale, quod fit in sacramentis: & ideo in statu innocentiae homo sacramentis non indigebat, non solum in quantum sacramenta ordinantur ad remedium peccati, sed etiam in quantum ipsa ordinantur ad animae perfectionem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod homo in statu innocentiae gratia indigebat: non tamen ut eam consequeretur per aliqua sensibilia signa, sed spiritualiter, & invisibiliter.

AD SECUNDUM dicendum, quod eadem est natura hominis ante peccatum & post peccatum, non tamen est idem naturae status. Nam post peccatum anima etiam quantum ad superiora partem, indiget accipere aliquid a corporalibus rebus ad sui perfectionem, quod in illo statu homini necessarium non erat.

AD TERTIUM dicendum, quod matrimonium fuit institutum in statu innocentiae, non secundum quod est sacramentum, sed secundum quod est in officium naturae: ex consequenti tamen aliquid significabat futurum circa Christum & ecclesiam, sicut & om-

nia alia in figura Christi praecesserunt.

ARTICULVS III.

Utrum post peccatum ante Christum, Sacramenta esse debuerint.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod post peccatum ante Christum sacramenta non debuerint esse. Dicitur enim, quod per sacramenta passio Christi hominibus applicatur: & sic passio Christi comparatur ad sacramenta, sicut causa ad effectum: sed effectus non praecedit causam. ergo sacramenta non debuerint esse ante Christi aduentum.

¶ 2 Præter. Sacramenta debent esse conuenientia statui humani generis, ut patet per August. 19. contra Faustum: sed status humani generis non fuit mutatus post peccatum, usque ad reparationem factam per Christum. ergo neque sacramenta debuerint immutari, ut præter sacramenta legis naturae, alia statuerentur in lege Moyse.

¶ 3 Præter. Quanto aliquid est magis propinquum perfectio, tanto magis debet ei assimilari: sed perfectio salutis humanae per Christum facta est, cui propinquiora fuerunt sacramenta veteris legis quam ea, quae fuerunt ante legem. ergo debuerint esse similia sacramentis Christi: cuius tamen contrarium apparet, ex eo, quod sacerdotium Christi praedicitur esse futurum, secundum ordinem Melchisedech, & non secundum ordinem Aaron, ut habetur Hebrae. 7. non ergo conuenienter fuerunt disposita ante Christum sacramenta.

SED CONTRA est, quod Augustinus, dicit 19. contra Faustum, quod prima sacramenta, quae celebrabantur & obseruabantur ex lege, praenuntia erant Christi uenturi: sed necessarium erat ad humanam salutem, ut aduentus Christi praenuntiaretur. ergo necessarium erat ante Christum sacramenta quaedam disponi.

RESPONDEO. Dicendum, quod sacramenta necessaria sunt ad humanam salutem, in quantum sunt quaedam sensibilia signa invisibilium rerum, quibus homo sanctificatur. Nullus autem sanctificari potest post peccatum, nisi per Christum, quem proposuit Deus propitiorem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suae, ut sit ipse iustus & iustificans eum, qui ex fide est Iesus Christus: & ideo

de homine secundum tempus illud, quo fuit antequam peccaret, querit, & non simpliciter de homine, si peccasset cum pelleritate in innocentia.

¶ Ad objectionem autem in oppositum dicitur, quod intellectus, quod ad speciem non acquiritur ex sensibus, sed infusus a Deo, procedebat, non dependebat aphantasmatibus: sed videbatur inferioribus, sicut anima videbatur corpore subdito.

¶ Et si queratur, quid respondendum scilicet dum Auctoris doctrinam sit querenti, an filij innocentes indiguerint sacramentis, dicitur quod non fuissent eis necessaria sacramenta, quia principalis perfectio hominis per sacramenta, est per gratiam: homines autem fuissent generati cum gratia (ut in prima parte questione 101. articulo primo Auctor dixit) non indiguerint igitur ex conditione sui status facientis perfectio hominis quantum ad gratiam. Et quia gratiam continentur dona intellectus perfectio, consequens est, ut nec quod ad perfectionem scientie de supernaturalibus, indiguerint sacramentis: eodem enim modo diuina sapientia prouidet de principali & accessorio, ut patet ex opposito nostro statu, in quo perfectionem scientie supernaturalis ex sacramentis accipimus: quia per illa tantum gratiam a Deo habemus.

Super Questionis sexagesimeprime Articuli tertium.

Titulus clarus. ¶ In corpore una conclusio: Ante Christi aduentum post peccatum, necesse fuit quaedam sacramenta institui. Probatur Sacramenta sunt necessaria ad humanam salutem, ut signa sensibilia invisibilium rerum, quibus homo post peccatum

4. dist. 1. q. 1. art. 2. q. 4.

arti. 1. huius q. ad 3.

lib. 19. ca. 16. & 17. tom. 6.

lib. 19. ca. 13 in prin. to. 6